

гвистичен етикет в телевизионното общуване. К р а с и м и р С т о я н о в разгледа в светлината на теорията за читателя „забавляващ се човек“ присъствието на просторечни елементи в езика на съвременната преса.

В заключителните си думи за четвъртата сесия по проблемите на разговорната реч доц. Христина Станева оцени високо научния принос на участниците при разкриване и проучване на нови страни и актуални изменения в българската разговорна реч.

Бистра Милчева

ПЕТНАДЕСЕТИ СЛАВИСТИЧНИ РАЗГОВОРИ

На 31 май и 1 юни Великотърновският университет беше домакин на 15-тите Славистични разговори, организирани ежегодно от Залцбургския институт за славистика и Великотърновския университет.

Централна тема на разговорите беше езикът на средновековните надписи и ръкописи от Балканите и Киевска Рус. Четенията откри О т о К р о н щ а й н е р (Залцбург), който изнесе доклад върху дискуссионни проблеми, свързани с проучването на тези надписи, и защити тезата за старобългарския им характер от гледна точка на тяхната лексика, фонетика, графика. Средновековните надписи в Рус и България в съпоставителен план разгледа в доклада си Т а т я н а Р о ж д е с т в е н с к а (Санкт Петербург), която ги типологизира и направи изводи, ценни за проучванията на историята на езика и диалектите. Надписите при манастира от Мурфатлар анализира К а з и м и р П о п к о н с т а н т и н о в (Велико Търново) и доказа, че старобългарският им произход е несъмнен. Темата на доклада на Д и м и т ъ р Д у н к о в (Залцбург) беше свързана с Острожката библия и старобългарския превод на библията. Авторът отбеляза влиянието на латинския превод върху славянския текст на библията и формулира тезата, че Острожката библия е проява на украинското национално развитие. И в а н Х а р а л а м п и е в (Велико Търново) се спря в доклада си на езиковите особености на Берлинския сборник, среднобългарски паметник от XIII век, които са свързани с важни за българската езикова история процеси — началото на екавизма, прегласа на а след палатални съгласни или йота, отпадането на тройния определителен член, образуването на формите за 3 л. ед. ч. на личното местоимение, на някои семантични промени — и направи извода, че началото на част от разгледаните процеси би трябвало да се търси по-рано, отколкото се смята в науката. В е л и ч к а К о н с т а н т и н о в а

(Шумен) докладва върху езиковите особености на текстове от няколко български амулета. Като анализира ортографичните, фонетичните и лексикалните особености на тези текстове, авторката доказва, че са източнобългарски и че се отнасят към преславския период от културната ни книжовна история.

А н г е л Д а в и д о в (Велико Търново) прочете доклад с методологичен характер относно лексикалните наблюдения при изследването на старите български ръкописи. Авторът подчерта, че когато се прави лексикална характеристика на даден ръкопис, следва да се отчитат различията от други преписи (ако има такива), за да се установи най-меродавното четене, да се сравнява лексиката на съответния паметник с лексиката от класическите старобългарски ръкописи с цел установяването на липсващите лексеми, да се определят отделните лексикални пластове с оглед на тяхната старинност. Конкретни лексикологични проблеми бяха разгледани в докладите на П е н к а К о в а ч е в а (Велико Търново), М а р и я С п а с о в а (Велико Търново), С т е ф а н Й о р д а н о в (Велико Търново), Ж и в к а К о л е в а - З л а т е в а (Велико Търново). П е н к а К о в а ч е в а типологизира субстантивиранията имена в творбите на св. Климент Охридски от словообразователно и семантично гледище. Докладът на М а р и я С п а с о в а беше посветен на семантиката на старобългарската лексема *житъница*. На основата на словообразователния и дистрибутивния анализ на лексемата, а също и при отчитането на другите преводни съответствия в старобългарски на гръцката лексема *ταμειον*, която в старобългарските текстове се превежда и като *житъница*, авторката оспори досегашното тълкуване на *житъница* в Крепченския надпис като 'хамбар' и предложи тълкуването 'обиталище; убежище; място за живеене'. С т е ф а н Й о р д а н о в анализира засвидетелствуванията в средновековните ръкописи лексеми *циготъ*, *цигоцинъ*, *цъгълъ*, които по произход разглежда като прабългарски, континуанти на общотюркския корен *jəg — 'млад; младо същество', от който произлиза и общотюркското *jigit* 'младеж, юноша', и съпостави в семантико-типологичен план *цигоцинъ* със ст.-бълг. *дѣтиць* от Българския апокрифен летопис, а за *цъгълъ* изказа предположение, че е лично име от типа на новобългарското Младен или апелатив, семантично съответствие на новобългарското *младок*. Ж и в к а К о л е в а - З л а т е в а оспори като невъзможно от ономазиологична гледна точка етимологизирането от редица автори на балтославянското название за ръка като 'събираща; събирач' (на основата на съпоставянето с лит. *ginkti* 'събирам') и изказа мнение, че тази вътрешна форма на думата е възможна за название на инструмент, метафорично употребено впоследствие като название на ръката, или че се касае за метонимично развитие на значението 'ръка' от соматичното значение

'шепа', развито също по метонимичен път от абстрактно значение за количество.

Проблеми, свързани с първото и второто южнославянско влияние в Русия, засегна в доклада си Д и м и т ъ р К е н а н о в, който разгледа процесите на трансформиране на жанровете и стиловете на старобългарската литература в руска езикова среда и защити тезата, че не може да се говори за самостоятелни литературни процеси и тенденции в Русия през XIV—XV в., защото тогава там се пренасят книжовните и литературните паметници от южните славяни и се доразвива основното наследство на Търновската книжовна школа.

Живка Колева-Златева